

T.B.M.M.
CUMHURİYET HALK PARTİSİ
Grup Başkanlığı
Tarih : 13. 4. 2018
Sayı : 1862

1012789

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

40 Yıllık mazisi ile Cumhuriyet tarihimizin en önemli yatırımı olan GAP Kalkınma projesinde, geçmiş 10 sene içinde kamu yatırımlarından ayrılan pay ve sektör bazlı projelerde hissedilir zamansal gecikmeler olmuş ve bu büyük proje adeta kamuoyunun gündeminde yer işgal etmemeye başlamıştır.

Anılan projenin yavaşlatılmasının nedenleri ve GAP idaresinin çağdaş ve bir yönetim modeline kavuşturulması için gereken araştırmanın yapılması; Projenin Siyasi, ekonomik ve Bölgesel açıdan kapsamlı olarak yeniden ele alınması ve hak ettiği gündeme getirilmesi amacıyla; **Anayasa'mızın 98. ve İçtüzüğü'nün 104-105'inci maddeleri gereğince Meclis Araştırması açılmasını arz ve teklif ederiz.**

10/ 4. / 2018/

İtken BAKIR
15/04/2018

Boris YARAKAÇ
07.04.2018

Nihat Yeşil 1

CHP Ankara Milletvekili

Yakup Akkaya
İstanbul Mu.

Mustafa KILIÇBAŞI
İzmir Mu.
Dr. Niyazi NERİZİ
Antalya Mu.

Mehmet Gökdağ
Gaziantep Mu.

Yakup Özcan
Bolu Mu.

Tahsin Torhan
Kocaeli Mu.

M. O. Yıldırım

Mehmet Cüm
Balıkesir Mu.

Selma M. Barhan
Ankara Mu.

Orhan Barhan

GEREKÇE

GAP (Güneydoğu Anadolu Projesi), Fırat ve Dicle nehirleri üzerinde hidroelektrik santralleri, sulama baraj ve kanalları kurmayı ve bölgede tarımdan sanayiye, eğitimden sağlığa dek, kalkınmayı hedefleyen bütünsel bir projedir. GAP'ın, proje etüt aşamalarına göre farklı başlangıç tarihleri olsa da, 1977 tarihi esas alınabilir. Resmi kuruluşu 1989 yılıdır.

GAP, yalnız elektrik elde etmek için değil, en az bunun kadar önemli olan bir sulama projesidir. Mardin, Urfa, Antep, Diyarbakır bölgesi tam kapasite sulamaya kavuştuğunda, Türkiye'yi tek başına besleyecek kapasitededir.

GAP İdare Başkanlığı'nın rakamlarına göre; "Türkiye'de sulanabilir 8,5 milyon hektar arazinin yüzde 20'si, GAP Bölgesi'nde yer almaktadır.

Özellikle son 10 yılda, GAP yatırımlarında bir azalma olduğu gibi, Yazılı ve görsel basında konu olmayan GAP projesinin başta tarımsal sulama, arazi toplulaştırma ve sanayi gibi yatırımlarında görülen bu durulmanın ve hissedilir yavaşlamanın nedeni sorgulanmalıdır.

Kuzey Irak bölgesine, müteahhitlerimiz devlet destekli yatırım üstüne yatırım yaparken, bölgeye elektrik ücretsiz Türkiye üzerinden verilirken; aynı su havzası içinde bulunan GAP havzasının, adeta; **“Kuzey-Güney Kıbrıs”** ve **“Filistin-İsrail”** gibi gelişmişlik farkı yaratma amaçlı ikili kutup modelini çağrıştıran benzerlikleri akala gelmektedir. Nitekim; gelecekte ekonomik il(t)i haka zemin hazırlamaya yönelik bir jeopolitik bir üst aklın öngörüsünü; Ahmet Davutoğlu’nun, **“Stratejik Derinlik”** kitabında rastlamak mümkündür.

Şöyle diyor Davutoğlu: ***“Kürt meselesinin Jeo-ekonomik arka planında ise bu jeopolitik yapının kaçınılmaz olarak kurduğu petrol-su-petrol dengesi yatmaktadır... Türkiye’nin GAP projesi ile bu Jeo-ekonomik hattın merkezinde yeni bir kaynak-güç ilişkisi kurmaya başlaması, diğer güçlerin bu meseleye yönelik ilgilerini artırmış ve belki de PKK terörünü tırmandıran bölge-dışı tahriklerin bir tür gerekçesi olmuştur.”***

Aradan geçen 40 yılda sadece 13 baraj, 7 hidroelektrik santrali tamamlandı. Proje tamamlandığında 1.7 milyon hektarlık alanın sulanması planlanırken,

Sulama projelerinin ise sadece yüzde 13'ü gerçekleştirilerek 222 bin hektar alan sulamaya açıldı.

Sulama projelerinin yüzde 7'si inşa halinde, yüzde 25'i ihale aşamasında, yüzde 55'i ise planlama aşamasında bulunuyor.

Ankara Ticaret Odası'nın raporuna göre, GAP'taki gecikme büyük yatırımları aksatırken, bunun diğer alanlara da olumsuz yansımaları olduğu vurgulandı. Örneğin GAP Uluslararası Kargo Havaalanı'nın bitirilmemesi, tarımda ciddi bir sorun yaşanmasına neden oluyor. Havaalanı gibi otoyol yapımı da henüz tamamlanmadı.

Mersin-Gaziantep otoyolu açıldı ancak, Gaziantep-Şanlıurfa ve Şanlıurfa'yı Mardin üzerinden Habur'a bağlayacak otoyol inşaatı bitirilemedi. Yine demiryolu gibi hiç başlanmamış yatırımlar da mevcut. GAP'taki gecikme, tarımın yanı sıra, hayvancılık, sanayi ve istihdamda da istenen hedeflere ulaşılmasını engelledi.

GAP'ın, yaklaşık 40 yılda sadece yüzde 15'i tamamlanabildi. 1.8 milyon hektar arazinin %45'i sulu tarıma açıldı. Sulama ana kanallarının yapımı da ağır ilerlemektedir.

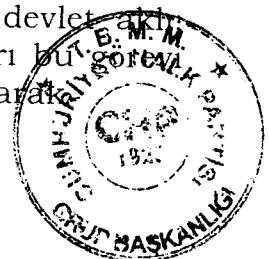
Toplam kamu yatırım tahsislerinde 2009 itibariyle yüzde 14,5 olan GAP'ın payı, 2018 itibariyle yüzde 6 'ya kadar düştü.

Urfa'daki bazı muhtelif bankalar aracılığıyla çiftçilere arazi ipotek etme karşılığında bedelinden daha yüksek miktarlarda krediler verilmektedir. Bu borcun altına giren ve ödeyemeyen çiftçinin arazisini ya direk ya da ihale ile alacağına karşılık, kendi aracılardan birinin adına tapuyu aldıkları iddia edilmektedir. Ve bu bankaların yabancı sermaye sahibi olan "Yabancıların" elinde olması manidardır. Harran Ovasında 3 köyün tamamıyla yabancılar tarafından satın alındığı iddia edilmektedir.

GAP bölgesine giren illerde, yapancılara ve Türk ortaklı yabancılara kaç hektar tarımsal alanla satışı satılmıştır veya Suriye sınırımızdaki mayınlı bölgenin akıbeti gibi konular ise nerede ise devlet sırrı konular kapsamında görülmektedir.

Bu bağlamda; Projenin tamamlanması ve bölge ekonomisi ve sosyal yapı üzerine olan olumlu geri dönüşlerini alma süresi çok uzamıştır.

Bölge planlaması ve planlı kalkınma felsefesinden uzaklaşan devlet, maalesef il bazında Kalkınma ajansları ile yürütmeye çalıştıkları bu işi, esasen verimli düzeyde yapamamaktadırlar. Başbakanlık'tan alınarak

Kalkınma Bakanlığı'na bağlanan, GAP Kalkınma idaresi Başkanlığının; kurumsal Merkezi yetkilerinin güncellenerek bölgesel yatırımcılar ve sivil inisiyatifin aktörlerince daha etkin hale getirilmesi de, ayrıca kapsamlı olarak ele alınması gereken bir konudur.

Yukarıda bahsedilen gerekçelerle;

Bölgenin ekonomik geri kalmışlığının ve kamusal yatırımların yavaşlatılmasının, AKP hükümetin bilinçli bir politika seçiminden kaynaklı olup olmadığının ve alınacak önlemlerin araştırılmasına yönelik, sektör ve bölge temsilcilerinin de katılacağı kapsamlı bir araştırılma yapılması gerekmektedir.

Öte yandan, geri planındaki uluslararası dengelerin ve Büyük Orta Doğu Politikası içinde **"GAP bölgesinin"** stratejik ve Geo-politik üzerine kurgulanan senaryolar ile bölgede devlet kamu ve Devlet yatırımlı projelerinin aksatılması veya yavaşlatılması arasındaki bağlantının araştırılması aciliyet arz etmektedir.

